

Titel: Indlæg ved prof. Hjelmslev, [VEJLED] 138-0120

Citation: "Indlæg ved prof. Hjelmslev, [VEJLED] 138-0120", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 20. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_138-shoot-wacc-1992_0005_138_VEJLED_0120_p20_bP19_TB00004/facsimile.pdf (tilgået 19. juni 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

PD ad Hj:VS 10
 komplementære §(2. red.)
 Helhed og del er ~~Klassen~~begreber, der maa defineres ved hjælp
 af hinanden: Helhed er et emne, der bestaar af (kan opløses i, eller:
 opleves som bestaaende af) dele. ~~Den~~ Delrelationen er den konverse
 til helhedsrelationen.

En emne maaede er klasse (defineret som sætningsfunktion)
 og medlem (defineret som de værdier for hvilke en given sætnings-
 funktion er sand) komplementære, ikke saaledes (som i den aristote-
 liske logik), at klassen er lig summen af medlemmerne (dette vilde
 bl.a. udelukke opstil ingen af nulklasser), menk saaledes, at en sæt-
 ningsfunktion ϕ ikke kan tages uden ⁿ i relation til en variabel
 (x) og omvendt.

Ved siden af disse meget almene relationstyper (hvis man altsaa
 vil betragte disse forhold som relationer) er der nu mere speci-
 fikke relationer indenfor specifikke emneomraader; der kan tankes
 mange arter af relationer mellem ^{mange arter af relationer mellem}
 at bestaa ~~af~~ delene i en helhed
 og paa prædikats plads i sætningsfunktionen kan indgaa (og ind-
 gaar i højt formaliserede videnskaber) specielle relationer (som
 fx. de glossematiske) i stort tal.

Inden for glossematikken kommer saa α problemet om forholdet
 mellem de specialrelationer, der bruges til at definere klasser og
 dem, der bruges til at definere dele. Her er jeg nu kommet paa
 den tanke, at Hj.s relationer, der defineres ved "dependens" gælder
 for ved definition af klasser ~~og~~, medens de af Uldall (og Hammerich-
 Bloomfield-PB) opstillede relationer, der defineres ved "valens"
 (dvs. delenes evne til at staa i stedet for helheden) gælder
 for forholdet mellem dele af en helhed; valensrelationerne skul-
 de for saa vidt kunne kaldes "syntagmatiske", dependensrelatio-
 nerne for paradigmatiske. Som ex. paa, at de to ikke falder sammen,
 har jeg ved flere lejligheder nævnt rod og suffiks som eks. paa
 paradigmatiske eller dependens ^{selektion} ~~relationer~~; ved helheder opbygget
 af medlemmer af disse klasser kan man nu dels have valensselektion
 fx. ved mandskab, hvor mand, men ikke -skab kan skvivalere med hel-
 hedens, dels valenssoliditet, hvor ingen af delene kan staa paa hel-
 hedens plads, fx. mandig.

(I den
 vindstærke vind)

[fuldst.!?]